

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v škofjšk.
poslopju (Bischofhof.)
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamešne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Težave rokodelcev in delavcev v liberalni dobi.

(Knez Liechtenstein.)

Zraven kmetskega stanu hira in propada v sedanji liberalni dobi tudi rokodelstvo ali tako zvana mala obrtnija — Kleingewerbe. — Uzroki tega obžalovanja vrednega propada so tudi že precej očitni namreč: nespametne določbe skoro vseh sedanjih obrtnijskih redov ali postav za obrtnijo, potem neomejena obrtnijska svoboda in naposled slabe stanovanjske razmere rokodelcev. Vseh pomankljivosti našega obrtnijskega reda — Gewerbeordnung — ne utegnem naštet; dosti, če rečem, da so jo nam izdelali naši birokrati ali vladini uradniki, kateri pred vsem niso gledali na koristi malih obrtnikov, marveč le na korist in prospek velikega obrtnijstva; ona se obrtnikom prilaga, kakor pest pred oči. Zastran hvalisane obrtnijske svobode pa odločno tajim to, kar liberalci o njej pravijo, namreč, da bi se današnje dni, ko vse dela kar le za zamenjavo, zamoglo v resnici govoriti o svobodi pridelovalcev (producentov). Pridelovalec dela vendar le zato, da bi svoje izdelke, katerih je drugim treba, zamenil z takimi, kateri so njemu potrebni. Tukaj od svobode ni duha ne sluha, tukaj zapoveduje trda potreba in vzajemna odvisnost, in če se kdo pri zamenjavi opehariti da — enostrana odvisnost. Obrtnijska svoboda je prav za prav kar lepa beseda, izmišljena v ta namen, da bi se obrtnijska zmešnjava in sila močnejših ljudi dostojno prekrivala. Rokodelec je odvisen od tistih, ki njegovih izdelkov (n. pr. črevljev) potrebujejo. Kedar je tedaj v okolici zadosti malih obrtnikov: krojačev, črevljarjev, kolarjev itd. tedaj jim vsak novi prišlec delo in zaslužek krči; če je še pa mojster skaza ali „fušar“, škoduje tudi obrtniji in prejemnikom; kajti najbolj po ceni izdelana roba je draga, če je pa slabo nareta. Preveč obrtnikov ene vrste v okolici je vsem na škodo; jednako škodljivi so tudi mojstri skaze ali „fušarji“. Razun tega slabo upljiva na obrtnijo tudi sedaj pogosta prikazen, da se obrtniki tropama drugam preselivajo; najraje silijo v večja

mesta in tam le gnječo delajo med obrtniki, ker že poprej tam nastanjenim delo in zaslužek jemljejo ali vsaj krajšajo in krčijo; naposled ne more nobeden prav shajati in občno ubožstvo med njimi je nasledek obrtnijske svobode. Na deželi pa med tem včasih pomanjkuje najpotrebnejših obrtnijskih delavcev. Vsi navedeni uzroki pa grabijo vkup in so krivi, da malo obrtnijstvo čedalje bolj ubože in propada.

Tretji in morebiti najtehtnejši vzrok ovemu propadu obrtnijstva so pa shujšane razmere gledé stanovanja obrtnikov. Največ te nezgode zakrivali so srenjski zastopniki velikih mest. Vsa večja mesta n. pr. Gradec, so obložena z dolgovi. Liberalni zastopniki teh mest najemavljajo lehkomišljeno posojila proti visokim obrestim ter strežejo, vse predelati in polepšati. To je sicer prostomestnim postopacem všeč, prebrisanim špekulantom ugodno, ali večini ubožniših in marljivih prebivalcev izpodriva tla pod nogami in jim ruši streho nad glavami. Mestni zastop dela dolgove, špekulanti si polnijo svoje žepe, ubogi mestjan pa mora v mošnjo segati in res že strahovite obresti plačevate. Srenjske priklade naraščajo grozno in hišni posestnik je prisiljen, pritiskati na svoje najemnike, kar se vé drugače biti ne more, če lehkomišljeni zastopniki mest tolike srenjske priklade delajo, da na primer na Dunaju, prištete rednemu državnemu davku, požrejo polovico vseh dohodkov od hiš neizmernega mesta.

Povsod podirajo stare hiše, stavijo nove in širijo mesta. Vse prav, ko bi se le tudi modro postopalo ter mislilo ne samo na lepoto in na zahteve in želje premožnikov, ampak tudi na potrebe ubožniših ljudi, rokodelcev in delavcev. Tem je treba mogoče cenih, zdravih stanovanj, ki niso predaleč od delavnic in od prvih prejemnikov. Ali ravno to pogrešamo pri novošegnjih stavbah. Nasledki so za ubožniše vrste prebivalcev res žalostni. Posebno v večjih mestih prebiva ta vrsta ljudi sedaj veliko bolj drago, menj zdravo in tesneje zgnejčena, kakor nekdanj; pogosto še tudi daleč proč od delavnic in prejemnikov. Zato pa je umr-

ljivost pri njih večja. Na Dunaju n. pr. umerjeta navadno po 2 od 100, toda v Favoritskem oddelku mesta, kder je največ delavcev stlačenih, po 4 od 100. Toliko bodi rečeno o uzrokih propada pri malih obrtnikih, rokodelcih in delavcih. Praša se tedaj, kako bi se zamoglo temu v okom prihajati? Moje prepričanje meri na to, da bi si mali obrtniki, itd. zamogli pomagati sčasom po tem načinu, po katerem veliki obrtniki, veliki trgovci in fabrikanti skrbijo za svoje stanovske koristi. Ti imajo v tamen posebne obrtnijske in kupčijske zbornice. Kaj enakega bi naj imeli tudi mali obrtniki. Treba je torej zraven zbornic velikih obrtnikov še posebnih zbornic za male obrtnike. V teh zbornicah bi pa morali zbrani mali obrtniki pred vsem zahtevati, da se naš sedanji obrtnijski red ali postava za obrtnijo popolnoma preuredi; na dalje bodo take zbornice morale delati na to, da se bodo v vsakem kraju obrtniki ene vrste (tedaj krojači skup, čevljarji skup, mlinarji skup, kovači skup itd. združili v eno družbo — Genossenschaft — ter da bodo take posamezne družbe celega okraja, kamor jihovi izdelki dobajajo, v zvezi med seboj (tedaj n. pr. mlinarske družbe cele podravske doline itd. bi naj bile v zvezi med seboj); dalje posamezne družbe obrtnikov n. pr. krojačev, čevljarjev, mlinarjev itd. bi si naj skušale pridobiti trojno pravico: prvič vsem, ki niso pri družbi obrtnijsko delovanje v svojem okraju prepovedati, drugič o sprejemanju novih udov določevati in tretjič o njihovi sposobnosti razsojevati. Naposled bo tudi treba, da si prizadevajo upljivati na mestne zastope, da enkrat preneha tista lehkomiselnost in brezobzirnost, ki le sleparstvu potuho daje in gizdavo zapravljanost pospešuje, večino mestjanov pa v stanovanjsko trpinstvo paha. Kakor za male obrtnike in rokodelce, je tudi za delavce, zlasti za fabriške delavce, treba od države priznanih zbornic, ako hočemo socialno prашanje srečno rešiti!

Gospodarske stvari.

Ali globoko ali plitvo orati.

M. O tem pripoveduje skušen kmetovavec v dunajskem „Prakt. Landw.“ to le: Nekde sem bral, da rž svoje korenine nad 2 metra (7 čevljev globoko poganja. Pred dvema letoma se mi primeri, da mi ploha globok jarek skozi njivo, na kateri je bila rž posejana, prodere. Pazno sem padlo rženo bilko s klasom in korenino vred iz prsti pobral. Korenina je bila popolnoma odkrita, in je po stranskem robu jarka, ki ga je bila ploha skozi noč naredila bila, ležala. Vendar nje nisem mogel celo do zadnjega konca iz zemlje potegniti tako, da se mi je pretrgala in zadnjega konca je še nekaj v zemlji ostalo. Korenina, ki se je še bilke držala, je bila 76 centim. ali $2\frac{1}{2}$ čevlja dolga. Ko smo drugikrat na polju kamenje zagrebali, sem še korenino navadne poljske

preslice našel v globočini od 225 centimetrov (8 čevljev).

Kaj sledi iz vsega tega! Najprej pač resnica, da korenine raznih rastlin res globoko v zemljo prodirajo. Dugič pa, da je treba zemljo prav globoko rahlati, da tako rastline vabimo svoje korenine prav globoko poganjati. Kedar rž v dobro podelano močno njivo posejem, jo morem brez vse skrbi tudi prav globoko orati za setev, nikdar ne plitvejšje od 25—28 centim. (10—11 palcev) naj je zemlja lahka ali težka. Sejem pa začetek septembra ali pa že celo konec avgusta. Tako imajo korenine do časa, ko mraz nastopi, čas prav globoko v zemljo vdreti in rastlina se prav košato obraste. To pa tudi le v rečenem slučaju. Če se rž prepozno poseje, se to ne more več zgoditi. Spomladi zlasti pozni se to ne more več narediti. Rž stoji redko in trpi silno od suše, prvič ker je zemlja premalo obsenčana, drugič pa ker korenine v kratkem času svoje rasti niso mogle dosti globoko v zemljo prodreti, da bi tam zaostale vlage se navzele. Rana setev, obilna žetev. Marsikdo trdi, da pozno posejana rž bolj plevja. Pa le na videž. Pozno posejana rž je krača v slami in tako ima jeden voz tudi več snopov tedaj tudi več zrnja. Rano posejana pa je daljša v slami, tedaj gre manj snopov na jeden voz in tako tudi manj mernikov od jednega voza. Ali koliko vozov snopja se navozi z njive v škedenj, na kateri se je rastlina krepkejšje razviti čas imela in mogla! Rž cvete v istem tednu, naj se je prej ali slej posejala. Tako kažejo skušnje.

Kako se morajo svinje plemenjače krmiti.

M. Kar se krmljenja takih svinj tiče, treba je pomniti, da se morajo, tako krmiti, da so vedno srednje dobro rejene; kajti, če se jim prepičlo poklada, se jim ne nareja mladičem potrebno mleko, če pa preobilno in premočne krme, je to ravno tisto, ker se skoraj veči del povžite krme spremenja v mast, kar pravilno razvijanje ploda v maternem telesu zaprečuje. Mali kumerni prasci so dostikrat, zlasti pri žlahtnejših plemenih, nasledek preobilne in premočne krme. Mlečni odpadki, pomije pomešane z zdrobljenim krompirjem in zdrobljen ječmen so se pokazale kot najprimernejša krma, in to dokler so živali breje in tudi ko že povržejo. Nasproti pa je vsa skisana krma, razun kislega mleka, tropine iz žganjarij, in vsa krma, ki ima mnogo gnijlca v sebi n. pr. grah, bob, fižol itd. bolj škodljiva nego koristna. Korita se morajo, da se kislina v njih ne napravi, pogosto potrebiti in plakniti, posebno pa je pri takih svinjah na to gledati, da so vedno odprtega črevesa, kar je posebno potrebno, predno povržejo in kmalo potem, ko so povigle, kajti o ti dobi so take živali najbolj rade zapečenega telesa. Zapečeno telo pa nareja nezdravo mleko. Poklada se takim svinjam po večkrat na dan, kakor je navada, vendar pa v manjših merah. Ako pa kljub takemu krm-

ljenju trdo od njih gre, se jim daje kislega mleka ali pa zdravila, ki odprto telo napravljajo kakor na primer glavberjeva sol. Pred vsem drugim pa gre skrbeti za prostoren, suh hlev brez prepuha, v katerem se svinja plemenjača po nobeni stvari ne nadleguje. V prostranskem hlevu pa, če je le mogoče, se mora prascem priložnost dati, da morejo v suhem pesku riti. V tak prostranski hlev se morajo prasci skozi posebne dverce spuščati. Tako rijenji v suhem pesku rast in razvitek neizrečeno pospešuje. Tudi se morejo mladiči, ko so blizu 14 dni stari, v tem hlevu že z ječmenom in z zmučkanim krompirjem krmiti. Če se prascem, dokler še pri starki sesajo, nekaj kravjega mleka v pijačo prilija, se ne sme pozabiti, kravje mleko z vodo nekaj zredčiti, ker je kravje mleko dosti mastnejše od svinjskega, kar prascem lahko drisko napravi. Mnogokrat, pravi skušen svinjerejec, je po mojih skušnjah, neugodna lega hleva pa pomanjkljiva nastelj kriva, da prasci drisko dobivajo. Kolikokrat so hlevi, v katerih so svinje plemenjače, skoz in skoz prepušni. Kolikokrat se nahajajo prasci v revni skoz in skoz premočeni nastelji, v kateri premrzujejo noč in dan, namesto da bi se jim skrbljivo zamenjavala. Slab, neraven tlak ali pod nareja, da se gnojica nabira, ki jo mlade živalice, ker je solnega okusa, želno srkajo, nasledek pa je neizogibna driska.

M. Neumarjajte krta! Hrošč in ogerce sta dva smrtna sovražnika vsega poljedelstva. Hrošč izleže 60—100 jajc, iz katerih se potem ogerci vležejo, iz njih pa zopet hrošči. Krt žre neprenehoma ogerce, mramorje, kukce in mrčese vsake sorte. V njegovem želodcu še niso našli nikdar sledi od kake rastline, ampak vedno le živalsko hrano. Krt je zelo koristen. Ne umarjajte ga tedaj!

Sejmovi. 7. sept. sv. Jedert nad Laškim, sv. Peter pod sv. gorami, Vojnik, Slivnica; 8. sept. Negova; 9. sept. Kapela pri Radgoni; 10. sept. Apače, Gomilica, sv. Janž pri Sp. Drauburgu, Ruše, Gornjigrad, Spodnja Polskava, Slov. Bistrica; 11. sept. Loka; 12. sept. sv. Peter pri Radgoni; 14. sept. Ivnik, Sevnica, Šavnica, Golobinje.

Dopisi.

Od sv. Marjeti pri Pesnici. V petek 24. Avgusta je ogenj popalil hleve Jurja Mulec-a v Loženah. Opoldne je začelo v hlevu goreti in v nekterih trenutkih je bil veliki s slamo kriti, leseni hlev ves v plamenu. Zgorel je lep in drag žrebec; kobilu z malim žrebetom so sicer oteli, vendar od ognja hudo opečeno. Zgorela je vsa že spravljenja živinska krma, škode razun hleva je više 800 gold: k sreči je hlev bil zavarovan. Hišna poslopja, ktera so le nekoliko korakov od hleva oddaljena, so z velikim trudom rešili. Tisti petek večer sta 2 znana hudobneža hotla grozde krasti v

Hrastovškem vinogradu; vinogradnik, ki je zločinca dobro poznal, je hotel ju s klicanjem pregnati in ker se tega vstrašila nista, je vinogradnik za njima ostrelil, ter hudobnejšega tako zadel, da je v ta, še nekoliko korakov storivši, mrtev se zgrudil na tla. Bil je ta zločinec zaradi svoje divjosti obče znan, nihče pred njim ni varen bil, ker je vedno z velikim nožem in pištolo oborožan okoli hodil; pred nekterimi tedni je celo v tukajšnjem cerkvenem zvoniku nekega fanta z nožem tako dregnil, da se je kerv curkoma vlila; bil je sicer zaradi tega v kajho obsojen, pa je sedaj poprej umrl, kakor je ovo kazen nastopil. Kakor je živel, tako je umrl, pravijo ljudje; dobro, da ga ni več!—

Iz Kostrivnice. Nedelja po veliki gospojnici je bila za Kostrivnico veseli dan, kar je močno pokažanje možnarjev po naših bregovih naznanjalo. Blagoslovili so nam takrat č. g. dekan rogački podružnico sv. Lenarta. Omenjena cerkev je ena najstarejših v rogački dekaniji in je bila do 1768 tukajšnja farna cerkev. V katerem stoletju se je bila pozidala, to se do zdaj še ni našlo zapisano. Brščas so imeli že nekdanji celjski grofi ž njo opraviti, kajti njihov grb se vidi vdolan v gotiškem oknu za velikim altarjem. Ponovil je cerkev zdaj od znotraj kostrivnički rojak pozlatar g. Anton But. Pri svojem delu se je ravnal po nasvetih, kakor jih daja graško cerkveno umetniško društvo (Kristol. Kunstverein.). Tisto društvo nasvetuje, naj se podobe svetnikov i. t. d. čisto ne pozlatijo, ampak vmes pobarvajo (polychromirt.) kar vse lepše stoji. Je kaka podoba čisto pozlačena — v časih se celó škornji pozlačeni nahajajo — se od samega zlata nič ne vidi. Je pa umetno zrezlana podoba pobarvana in le vmes pozlačena, se veliko lepše kaže. Po tem načinu je naš pozlatar cerkev okusno in lepo okinčal. Sme se torej p. n. farnim predstojništvom priporočati.

Iz Ljutomera. (Vinska kupčija). Dne 15. avg. je zborovalo tukajšnje „vinorejsko društvo“, ter se je med raznimi pogovori in nasveti glede prodaje vina sklenilo, da se bode počemši s totim letom za vinorejce in kupce vpeljala „naznanilna knjiga za vino“, v kateri lahko vsak, kdor ima vino na prodaj, naznani, pri kom naj kupec vino išče. Na toto novo naredbo upozorjenjem vsakega posestnika iz Ljutom. okolice, ker kakor je znano, prodajalo se je naše vino po navadi po posrednikih (sensalih) ali „mešetarjih“. Sensali ali mešetarji so sicer potrebni pri trgovstvu; da bi pa morali biti pri prodaji in kupovanju vina, tega menda nikdo kot silno ne spozna. Posebno, ker ravno pri nas so sensali ne le posestnikom, nego tudi kupecem na škodo; kajti mešetar je ptič, ki ima dober kljun, laže, govori vsakemu do duše, na zadnjič pa vendar le ogoljufa posestnika in kupca. Enkrat prigovarja kupcu, da naj ne kupi vina pri Arnetu ali Blažetu, ker je pre-slabo; precej pa, kedar Arne ali Blaže njemu

obljubi purana, nagovarja kupca, kako da je to izvrstno vino, da boljšega ni v celi okolici. In kaj pa kupec? — No ta se zanaša na mešetarja in dobro njemu plača misleč, da ta njemu poišče najboljšega vina. Na ta način pojema zaupljivost v našo izvrstno ljutomersčino, in če bo tako šlo naprej, ne bomo mogli kmalu svojega izvrstnega vina prodati. K temu pa še v zadnjih letih so nam naši mešetarji začeli celó kupce pošiljati na Ogersko češ, da so ogerska vina ravno tako jaka, kakor ljutomerska, in res naše vino je po takem prišlo v diskredit. Ne bode toraj druge pomoči, nego znebiti se prvič mešetarstva in drugič vpeljati v Ljutomeru sejme za vino. Zavaljo tega bode vpeljana ova „naznanilna knjiga“. V to knjigo namreč posestnik, ki bode hotel svoje vino brez mešetarja prodati, da vpisati svoje ime, gorice, koliko vina ima in ceno; kupec pa si vino poišče in poskusi sam. Garancijo, da je to res tisto vino, ki je naznanjeno, prevzame „vinorejsko društvo“. Sejmovi za vino bodo dvojni: prvi za mošt precej po bratvi v prvi polovici meseca novembra; zavina pa od 1.—15. februarja. Toti sejem pa se letos še ne more odpreti, ker ni za-nj nobenih priprav in tudi še niso od vis. ministerstva potrjeni. Želeti bi bilo, da bi se vinorejskega društva vdeležilo več kmetov, ker društvo dobiya podpore, katero deliva med ude in posestnike, da bi popravili svoje gorice. J. K.

Iz slov. graškega okraja. (Novi okrajni zastop) ima sedaj svojega narodnega načelnika in jegovega namestnika. G. Bart in g. Bošnar sta v ta posel bila od cesarja potrjena in sta 18. avgusta prisegnila v pričo novega vodje c. k. glavarstva g. Rupnika. Ta prigodek nam je bil jako všeč; kajti prestrigel je ono sejo starega okrajnega zastopa, katero je bil gospod načelnikov namestnik poprejšnjega okrajnega zastopa na 22. avgusta sklical, da bi se seveda vzmislilo poprejšnje nemčurske večine 2 nova uda v okrajni šolski svet volila in da bi se slovenskemu okraju hranilnica, za katero je moral celi okraj dober stati, z rezervnim fondom 6000 gold. vred vzela in mestu izročila. Toda namesto razpisane seje starega okrajnega zastopa, bila je 22. avg. seja novega okrajnega odbora, pri kateri so se za celi okraj važne reči razpravljale. Kar slovenjgraški rotovž stoji, se še tam nikdar ni kako uradno slovensko pismo pisalo, kakor pri tej seji 22. avg., koje zapisnik se je od kraja do konca ves slovenski pisal. Ko je glasoviti Lohninger to strašno hudodelstvo zapazil, je od same jeze kar le skakal! Pa vse ni nič pomagalo; večina ga je opomnila na postavno pravico, slovenskega jezika pri uradovanji posluževati se in da je bil nemčurski okrajni zastop v svoji prvi dobi pod načelništvom g. Lohningerja celo sklep storil, da se v slovenjgraškem okrajnem zastopu slovenska beseda še črhniti ne sme. Gospod načelnik je po slovenskih okrožnicah gospode okrajne zastopnike na 5. september k seji

sklical, pri kateri so se jako važne reči razpravljale, o čemur bomo prihodnjič poročali, če nam kdo kaj naznani.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naš cesarjevič Rudolf vrnivši se iz Karfa obiskuje sedaj važnša mesta v Dalmaciji; povsod sprejemajo ljudje prihodnjega našega vladarja z velikim veseljem in sijajno; 7. sept. pride v Zagreb. — V Gradcu je umrl vseučiliščni profesor in bivši deželni poslanec dr. Michl, mož visoke učenosti in blagega srca. — Nemškutarski državni poslanec g. Holzer je blizu Celovca na svojem posestvu bivajoč tepen bil od ponočnjakov, da bo težko shodil. Na Kranjskem so premogove jame na 130 fl. cenjene, na katerih pa je bilo 93.000 fl. vknjiženih, prodali za 11 fl. — zglede novošegne sleparije. Tako zvani „Bauernverein von Rosengrund“ pri Cmureku, ki je tudi med Slovence na Pesnici pri „Waingerlu“ prišel rogovilit in g. Seidla božat, je v Otersbachu zboval. Toda eden izmed govornikov je tako robato zoper duhovnike in politično tako telebasto govoril, da je shod od navzočega okrajnega glavarja bil razpuščen. — Gališki deželni zbor je vlada naglo razpustila, ker je vendarle hotel proti Rusom v pismu do cesarja nekako rogoviliti. — Na Dunaju je prenehal veliki, katoliški, v nemščini pisani list: „Volksfreund“. List je izhajal 29 let in je bil tudi pri nas razširjen, zlasti pri duhovnikih, dokler ni zašel med nemške centraliste in začel zoper Slovane pisati. — Pri Požunu na Ogorskem se vršijo velike vaje pijonirjev. Magjarski ministri hočejo letni davek na cukar iz repice nastaviti na 6 milijonov in po malem potisniti do 10 milijonov; dače na Ogorskem so itak že silne. Mažuranič ban je zbolel. Vojaški poveljnik Mollinary je šel na odpust; pravijo, da se ta prijatelj Slovanov ne vrne več na svoje mesto. Hrvatski sabor se bo posvetoval o postavi zoper oderuhe. — Ribarji v Istriji in Dalmaciji so letos srečni, naločili so 400.000 centov rib. Turki so zopet 31. avg. vdrl v Dalmacijo in odgnali mnogo živine avstrijskih podložnikov.

Vnanje države. Nemški cesar obiskuje sedaj marljivo vojaške vaje svoje velikanske armade. Pruski vohuni so na Dunaju v arsenalu podmitali več uradnikov in izvedeli skrivnost, kako se zlivajo naši novi Uhacijevi kanoni; Prusi jih bodo tedaj zamogli ponarejati. — Utrjenje Rima z šancami in 240 kanoni bo stalo 5 milijonov. — Bivši predsednik francoske republike, slavni govornik in pisatelj Thiers je blizu Pariza naglo umrl 80 let star. — Rumuni so odločno že stopili v boj zoper Turka in je šla njihova vojna čez Donavo proti Plevni Osman-paši za hrbet; Srbi pa še delajo priprave. V Belgradu se višji oficirji neprenehoma posvetujejo. Ob Drini se mislijo Srbi samo braniti, drugod pa napadati: Hrvatovič je namenjen

iti proti Vidinu, Lješanin proti Nišu in Nikolič v Sjenico.

Ruski-rumunski-črnogorski-turški boj.

Lani 31. avgusta so Turki dobili novega sultana; obletnico so hotli letos obhajati z zmagovitim napadom na rusko vojsko, katero obdajajo med Donavo in Balkanom od 3 strani. Ali že se kaže, da so preslabi. Od južne strani Sulejman-paša ni bil več v stanu prodirati. Ob Šipkinem klanecu se mu je glavna sila razbila. Od 50.000 mož je skoro polovico zgubil, z ostanki se pa je v Kazanlik vrnil nazaj. Pravijo tudi, da je 19.000 mož poslal Osman-paši črez Trojan, 20 ur proti zahodu. Šipkinovo sotesko imajo Rusi in so njo silno zašancali. Cesar Sulejman od juga ni mogel, to sta storila Mehemed-paša od izhoda in Osman-paša od zapada. Mehemed-paša je 31. avgusta zgrabil z 25.000 Turki generala Leonova pri Sadini, ki je imel samo 3000 pešakov, 500 konjenikov 10 kanonov. Toda Leonov se je junaško branil celi den in se je zvečer umaknil nazaj do glavne ruske vojne pod cesarjevičem. Ta vojna ni namenjena napadati, ampak le braniti se, dokler ne bo Osman-paša iz Plevna vržen. Osman-paša je 31. avg. tudi napal Ruse pri Žgalici blizu Plevna, toda nesrečno. Rusi so ga pustili napadati celi den v močne šance, na večer so pa planili vun iz njih in Turke zapodili nazaj, Rusov je palo 500, Turkov pa 2000. To je prva slavna zmaga Rusov na prostem bojišču. Sedaj se je bržčas začel glavni napad na Osmana. Kajti 31. sept. sta ruska generala Imeretinski in Skobolev po strašnem krvi prelivanju Turkom vzela Lovae, 8 ur na jugu od Plevna. Zadi za Plevnom pa se bliža Osman-paši od Donave sem rumunski knez z 30.000 Rumuni. Osman je tedaj že precej zajet. Meseca avgusta so Rusi črez Donavo prepeljali 90.000 novih vojakov. Carska garda, 60.000 mož, prehaja ravno sedaj Donavo. V Aziji so Turki morali zapustiti Kavkaz. Ruski general Albazov jih je v morje zapodil iz njihovega zadnjega mesta: Suhum-kale, kamor so bili 19. maja prišli.

Za poduk in kratek čas.

Črtice iz slovanskega bojišča v Aziji in Evropi.

XI. Soteska ali klanec skozi Balkan-goro od Šipke na južni strani do Gabrove na severnem znožju je 6 ur dolga in na sredi 3954 črevljev visoka; tedaj tako, kakor naše Pohorje med sv. Aribom in Veliko kapo. Stezo skozi klanec je 20. avgusta varovalo 3000 Rusov, ki so bilo posebno na višini dobro zašancani. Ker je 50.000 Turkov tukaj hotlo prodreti, je nastal ljut boj, ki je trajal 10 dni in se je končal s tem da so bili Turki strašno razdžani in zbiti nazaj. Boj popisuje angleški major Forbes, ki je na ruski strani stal in gledal, tako-le:

V torek zjutraj sem zvedel v ruskem glavnem stanu, da gre Sulejman-paša s 40 bataljoni proti Šipki-soteski. Precej sem jezdil proti jugu. In res je Sulejman uže 19. avgusta vzel vas Šipko in je 21. začel napadati sotesko, ki je od Rusov bila zasedena. Skoraj neprenehoma so se bojevali. V sili so Rusi naglo potrebovali pomoči. Vodolškega polk je marširal tako urno, da ljudje dva dni niso ne spali ne kuhali; polkovnik je peljal svoje ljudi naravnost skozi Gabrovo; vozovi z ranjenci so vedno drdrali po cestah, njim nasproti pa so šli municijski vozovi proti Šipki. Uže pred dnem se je začela kanonada. Grmenje je bilo vedno hujše in vedno so prihajali ranjenci. V Karavli je bilo vse polno težko ranjenih, posebno mnogo častnikov, med njimi tudi 2 polkovnika. Boj v Šipki-soteski se pač sme imenovati boj ruskih častnikov. Palo jih je 98 in 1 general. 21. avg. je bila vsa ruska moč v soteski pod poveljem generala Radeckega, in je imela 20 bataljonov, t. j. 17.000 mož, kateri pa so v prejšnjih bojih uže mnogo trpeli. Ko se je dan zaznal, je strelna brigada Mirskega polka napadla pozicijo Turkov, ki je žugala desnemu ruskemu krilu. Ob enem pa so Turki hoteli Ruse zajeti; razširili so svoje levo krilo, da bi prešli v globoko dolino, ki je vmes, in da bi dobili nasprotno višave v hrbtu Rusom. Oba napadujoča oddelka sta se v dolini trčila in vnel se je hud in trdovraten boj. Ker so višave bile v turških rokah, morali so vojaki nezavarovani iti v dolino in so bili izpostavljeni kanonskemu ognju, iz gostega lesovja turške pozicije pa so jih podirale kugle iz pušk. Cesta je tako izpostavljena, da je silno težko preskrbovati se s strelivom. Turki so raztresli cele oddelke strelcev, ki gotovo niso imeli druge naloge, kakor močno streljati na vse; kar bi se jim iz ruskih vrst pokazalo. Ko sem šel jaz gori, da bi gledal zanimivi prizor spodaj, streljalo je na mojo kapo takoj kakih 7 strelcev. Streljanje pušk na ruske pozicije je trajal celi dan, dokler turške pozicije niso bile vzete.

Od nekaterih štabnih oficirjev zvedel sem te podrobnosti: Turki so začeli boj 21. avgusta, napadaje strmine nad sotesko. V soteski samej je bila bulgarska legija in eden polk 9. divizije; oba ta oddelka sta bila po prejšnjih bojih jako oslabljeni in nista štela nad 3000 mož s 40 kanoni. Iz Trnove nista mogla pomoči dobiti, ker je 14 ur daleč. To je bila huda napaka. Pešica Rusov se je hrabro bojevala in Turki niso imeli nobenega dobička, akoravno so napali skrajno črto ruskih utrjenj na najvišjem vrhuncu soteske. Rusi so položili rove, ki so ravno takrat zleteli v zrak, ko se je bilo čelo turških napadujočih čet nad njimi zbralo. Več Turkov je bilo v kose raztrganih. Izgubili so Rusi prvi dan samo 200 mož, večidel iz bulgarske legije. Drugi den 22. avgusta boj ni bil posebno hud, ker so Turki vedno le poskušali, iti okolo

kril ruskih pozicij; a napadi so bili zares jako trdovratni in vztrajni. Včeraj so Turki napali rusko pozicijo od predaj in od strani in so pregnali branitelje iz sprednjih pozicij. K sreči je prišla pomoč, ki je nezgodo še o pravem času odvrnila. General Stoljetov je storil vse, kar je mogel, pa tudi on ni mogel delati čudežev, dočim je 5000 mož grmelo na njega. Zdaj pride iz Selvija brigada 9. divizije pod generalom Dorožinskim, in ta prilična pomoč je bila za Stoljetova neizmerne vrednosti. Bili so se celi dan, in ko je solnce začelo zahajati, bili so se Turki tako blizu prignjeli, da je bilo videti, kakor da imajo Rusi zdaj obkoljeni biti in si turške čete, ki so plezale na ruske holmee na drugej strani ceste, za hrbtom ruskih pozicij roko podati. Ruska generala sta v tem kritičnem trenutku telegrafirala carju, izraževajé svoj strah in razlagajé, kaj se mora storiti, da se to zapreči, zagotavljaé, da bosta svoje pozicije tako držala, da pride pomoč, in da bosta ona in njiju vojaki vstrajali do zadnje kaplje krvi. Ob šestih je boj za nekaj časa prenehal, kar pa Rusom ni koristilo, ker so bile vse njih reserve v boji. Vojake je strašno mučila vročina, glad in žeja; uže tri dni niso nič kuhali in vode Rusi niso imeli. Siromaki so zevajé ležali ob golih pečinah, še zmenili se niso za to, da so okoli njih žvigale turške kugle. Po sosednih višavah in iz dolov pa se je razlegal klic: allah il allah! — Zastonj sta čakala generala pomoči — kar nič se ni hotelo pokazati. Končno zagleda Stoljetov na skrajnem horizontu dolgo kolono, ki se je bližala. Ta prizor je takoj vse spremenil. Vse je skočilo po konci in gledalo v daljavo, in ko zapazijo prihajajoče, zagrmí stesa-joč „ura!“ Čelo kolone se je bližalo Karavli — a to so jezdeci. Kmalu je ena gorska baterija delovala proti turški artileriji na obrašenej višavi, raz katere so Turki desnico ruske vojske ljuto obstreljavali. Zdaj pa je prišla tudi pehota. Napadala je Turke od desne, in izza vsakega kamena, izza vsakega grma, izza vsakega drevesa se je videl dim njihovih pušk. Bil je to bataljon strelne brigade, katera je generala Gurka spremljala, ko je tako zmagovito bil napredoval. Brigada je marširala 14 ur daleč nepretrgoma, ne da bi spala, ne da bi kuhala in je takoj začela delovati, ne da bi si privoščila pet minut za oddahnenje. Njeni general, hrabri Zvitinski, jo spremlja ter napade sovražno pozicijo na gozdnej višavi v desnem ruskem krilu. General Radecki, ki je strelce poslal in tako v odločilnem trenutku rešil dan, pride tudi sam s svojim štabom po cesti gori, jaše na treh odprtih krajih preko turškega ognja in se pridruži onima dvema generaloma na čelu, blizu baterije prve pozicije. Kot najstareši in najvišji častnik prevzame od Stoljetova povelje. Takoj, ko se je dan zaznal, začeli so se Rusi zopet boje-vati, da bi se osvobodili napadajca in pritiskanja turških baterij in pozicij na obraščenih višavah na

desnem krilu. Bulgarski kmetje so vojakom izvrstno pomagali, donaševajé jim v vrh vodo tja v prve vrste, katere so zadaj od daleč prinesli, prehajajé od Turkov obstreljan pot. Boj se je pomikal čedalje bolj v dolino; ukrepljenja, poslana od 9. divizije postavila so se zdolej prav močno in dobro. Ob devetih pride Dragomirov z dvema polkoma druge brigade svoje divizije. Popustivši eden polk pri Kanu za reservo, maširal je z drugim po cesti proti prvej poziciji. V dolini se je vedno ostro streljalo iz pušk celo dopoldne. Sicer je pa divjal boj po dolini sem pa tja. Ob najmanjših do poludne so bili Rusi uže zašli v leševje na rebri, katero so bili Turki zaseli. Rusi so bili pri tem prodiranji doli v odprtej dolini polno mrtvih in ranjenih za seboj pustili in so morali kmalu umakniti se in so bili od Turkov nazaj potisnjeni. Pri tem so pač ruski strelci pokazali veliko urnost v iskanji in porabi vsacega grmička in drevesa za pokritje, ali vojaki Mirskega polka so stali na prostem polji, nepokriti proti sovražnim puškam. Zavoljo tega so ti vojaki ta dan največ izgubili. Vse strahote gozdnega boja so se tu razdivjale bile in iz gostega lesovja se je slišalo pokanje strelcev, srditi kriki bojujočih in bolestni klici ranjenih. Ob 12. ure sta bila 2 bataljona žitomerskega polka komandirana, naj vzameta desni kot turške pozicije. Turški gorski kanoni so jih močno zadevali, vendar so prodirali v gozd. Ruska artilerija je delala pred njimi, ker je močno v gozd streljala, a zdaj je morala ogenj vstaviti, da nebi lastnih ljudi zadevala. Zopet je prišlo le na puško in bajonet. Zdaj je bila odločba bitve. Oster boj spredaj na čelu in na strani je trajal več ko eno uro, a bilo je očitno, da so Rusi korak za korakom tal pridobivali. Bitva se je bližala odločitvi in na ruske strani je bilo največje razburjenje. General Radecki se postavi osobno na čelo ene kompanije rezerv, na čelu drugi polkovnik in tako sta jih peljala ven v ogenj. Zavest, da jih vrhovni poveljnik sam vodi, navdušil je ruske vojake posebno in njih buraklici so preglasovali pokanje pušk. V brzoteku so čez dolino tekli in pri zadnjem rebri vrgli se na Turke. Zdaj se je začel šurm proti srednji višini. Iz dreves od Turkov narejene klade in šance so Rusi preskočili, bajonet je deloval grozovito in nazadnje je oznanjevalo pretresujoče zmagovalno kričanje Rusov, da so vso višino od Turkov očistili in jim pozicijo vzeli. To je bilo ob dveh popoldne. Radecki je pa hotel železo kovati, dokler je bilo razbeljeno. Sklenil je še ono turško pozicijo vzeti, ki leži proti vasi Šipki, v kateri so se bili Turki prvi dan boja ukopali. Podoljski polk je bil iz reserve ven poklican in je šel navzdol proti Turkom krit z močnim ognjem iz ruskih baterij. Tudi ta napad je imel dober uspeh in Radecki je razširil se takó spredaj, kakor ob straneh. To se godilo 24. avgusta. Šipkina soteska je ostala v ruskih rokah in vsi sledeči napadi Turkov 25., 26., 27.,

30. in 31. avgusta bili so zastonj! Ves svet občuduje ruske junake.

Smešničar 36. Pivec se krega nad krčmarjem rekoč: zakaj točite slabo vino, po katerem me vselej glava boli? Krčmar se mu pa kratko odreže: ali sem jaz kriv, da imate Vi tako slabo glavo?

Razne stvari.

(Milostljivi naš knez in škof) so prvi uslišali milo prošnjo „Slov. Gosp.“ za siromake 18. avg. od toče zadete v mariborskem, št. lenartskem in ptujskem okraju ter so darovali 50 fl. Izrekli so tudi svojo prenzvišeno voljo, še več dati in sicer takim iz onih krajev, kateri Jim bodo od dotičnih č. g. fajmoštrov priporočeni! Bog plati!

(Šolske sestre) pri sv. Petru pod Mariborom obhajajo 12. t. m. sklep dekliške šole, katero one tam vodijo. K šolski skušnji so uljudno povabljeni stariši, ki imajo deklice v tej učilnici, in prijatelji šolske mladine sploh.

(Ljubljanski knezoškof) so te dni prišli v Gornji Grad, da kot novi gospodar ogledajo tamošnja velika posestva ljubljanskega škofijstva.

(Huda griža) razsaja v Dramljah; od 62 zbolelih ljudi je že mnogo umrlo.

(Utonil je v Dravi) pri kopanju Tomaž Sabodin, hlapec v Mahrenbergu, mrtvo truplo je Drava izvrгла v Tretenici in so ga v Kamci pokopali.

(Pogoreli) so na Cvenu Martin Rus, Jožef Tola in Matija Nemec, škode je 5600 fl. potem Anton Sailer in Blaž Mendaž v Jurovcih, škode je 4500 fl. dalje Anton Domajnko in Franc Majcen v Hrastovenjaku, škode je 4000 fl. Juri Šauc v Vozenici, ki ima 5000 fl. škode in Franc Bučelek pri sv. Križu nad Mariborom, kateremu so škodo cenili na 3000 fl.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. A. Jazbec je imenovan za župnika v zgornji Kungoti. — Prestavljena sta čč. gg. kaplana: A. Inkret v Vitanje II., in J. Ulčnik v Luče. Na novo sta vmeščena čč. gg.: J. Nedeljko v sv. Martin pri Slov. Gradcu II. in Fr. Slavič v Muto.

— Umrli je č. g. M. Urlaub, župnik v pokoju, star 61 let.

Dražbe III. 15. sept. Janez Baumgartner v Ojstrem 2040 fl. 19. sept. Valentin Robar v Slov. Bistrici in Ana Globočnik v Gorci 9800 fl. 24. sept. Franc Bezjak v Bišečkem vrhu 200 fl.

Listič uredništva. G. S. v L. Hvala, toda o delovanju narodnjakov na izpostavljenih mestih javno poročati ni varno, zato smo Vaš veseli dopis odložili; dopis iz Ljutomeru, od sv. Križa nam je za sedaj prepozno došel; g. Jakob V. v Ljutomeru: Vašega dopisa o advokatih, uradnikih itd. se ne upamo objaviti, predložite celo reč natančno g. Hermanu, državnemu poslancu! G. G. pri sv. Janžu: Vam radi vse verujemo in pritrldimo, ali zaradi bližnjih volitev ne dražimo! G. L. v Brašlovcih; bo menda boljše zastran šolskega pretepa vse prepustiti sodniji!

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

1 Hl. = 1⁶⁸/₁₀₀ vag. — 100 kilo = 1 cent in 78 ¹/₂ funta.

Mesta	Pšenica	Rž	Jedmen	Oves	Taršica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor	9 60	5 90	5 20	3 10	6 50	—	6 80
Ptuj	9 —	6 —	4 50	3 —	6 —	6 50	6 88
Ormuž	8 80	6 80	5 40	3 55	5 —	7 80	4 60
Gradec	8 36	5 70	5 33	3 33	5 36	—	6 20
Celovec	9 —	6 10	5 14	2 84	5 70	4 46	8 70
Ljubljana	9 10	7 —	4 55	3 90	6 —	4 70	6 48
Varaždin	8 70	6 —	5 —	3 40	6 —	7 8	7 —
Zagreb	9 —	8 —	3 80	4 —	6 10	6 20	6 50
Dunaj	12 10	8 32	9 60	6 90	7 —	—	—
Pešt	10 60	7 30	9 —	6 10	6 50	5 —	—

Kotirjne številke:

V Gradcu 1. septembra 1877: 28 15 65 14 35.

Na Dunaju " " 18 22 54 25 31.

Prihodnje srečanje 15. septembra 1877.

1—2

400 goldinarjev

dohodkov na leto in še več!!

Vsak pošten in plačati zmožen podvzetnik v slehernem kraju dobi na Dunaju pod jako ugodnimi pogoji zalogo zdravih sladnih preparatov (Malzheilpräparate) iz c. k. dvorne fabrike za sladne preparate Janeza Hoff-a, iznajdnika sladnih preparatov in oskrbovalca pri skoro vseh evropskih vladarjih. Ponudbe z pojasnili se naj pošiljajo pod napisom: Johann Hoff, k. k. Hof-Malzpräparaten-Fabrik, Graben, Bräunerstrasse Nr. 8. in Wien.

Poduk za goste.

se bo vršil od 24. sept. do 6. oktobra na sadje in vinorejski šoli pri Mariboru o raznih sortah sadja in grozdja, o poletnem oskrbovanju sadu-nosnega drevja in vinske trte ter o koristni porabi sadja. Sprejemajo se le 18 let in više stari Štaterci dovolj izobraženi, ter se jim je treba oglašati se pisмено pri ravnateljstvu do 20. sept. t. l.

Študentje,

kateri bodo stačevanje iskali, dobodo ga v **Dvorni ulici štev. 4.** z prav dobro posteljo in svetlo sobo.

Zelen mešni plašč,

še prav lep, se dobi pri farnem predstojništvu sv. Magdalene v Mariboru za 75 goldinarjev. [2—3]

Dva dijaka

iz srednjih šol se spremeta v popolno oskrbovanje pod ugodnimi pogoji; več se izve v tiskarni g. Pajka v Mariboru.

SLOMŠEK-ove PESMI

se še vedno dobivajo: v Celju pri J. Geigerju, v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohora, v Gorici pri Wokulatu, v Ljubljani pri J. Lerherju, v Mariboru pri Ed. Ferlineu in uredništvu „Slov. Gosp.“, v Ptuj pri W. Blankeju, v Trstu pri Colombo Coenu, trdovozane po 1 gld., broš. po 90 kr.; pri g. izdatelju M. Lendovšču v Ptuj (Pettan) pa vezane po 80 kr., broš. po 70 kr. — P. n. č. duhovščina in slavna šolska vodstva se še posebno opozorujejo, da je ta knjiga za darila pridnim šolarjem

[3—3]

kaj pripravna.

FRIDERIK F. SCUBITZ,
žitni trgovec
na Zofijinem trgu pri tehničar za slamo
v Mariboru,

kupuje **pšenico**, mecen po 5 gld. 30 kr.
do 5 gld. 55 kr.

in sicer:
vsaki ponedeljek, v torek in v četrtek.

[1—3]

DANIJEL RAKUŠ,

trgovec z železjem

v graški ulici — v CELJU — v graški ulici

priporoča svojo

veliko zalogo

z pravim zlatom pozlačenih

nagrobni križev

potem zalogo

delov za prihranivna ognjišča (šparherde),

na dalje

ključarsko blago za razna poslopja;

vse je v lepi obliki in iz dobre robe izdelano. Narisi, potrošni proračuni, ceniki se rado in takoj dopošljejo, ako se po njih želja izreče.

Isti priporoča naposled svojo

zalogo poljedelskih strojev (mašin)

posebno mlatilnic in trijerjev za čiščenje zrnja, ki so res izvrstna roba in po ceni, kakor v fabriki (Clayton & Shuttleworth).